

debatt

På Debatt-siden kan alle si sin mening om aktuelle spørsmål. Skriv under fullt navn og så kort som mulig. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte. Vennligst opplys om innlegget er sendt andre aviser.

Europadebatten

Hva er det norske særpreg?

Av Einar Engebretsen, Sande

President Kennedy blir ofte sitert: «Spør ikke hva Amerika kan gjøre for deg, spør hva du kan gjøre for Amerika.» Han var populær. Vi vrir litt på utfordringen: Spør ikke hva Europa kan gjøre for Norge, spør heller hva Norge kan gjøre for Europa.

Norske politikere blir neppe populære på den formuleringen. Hvorfor ikke? Fordi de fleste nordmenn blåser i Europa – det gjelder både EF-tilhengere og -motstandere. Tilhengerne vil vri maksimalt ut av Europa ved omfavning. Motstanderne vil gi minimalt ved dydig avstand.

Visjon og overbevisning for hvordan vi kan nære og bære kulturell, åndelig og moralsk vekst i det Europa som vokser frem fra Ural i øst til Island i vest – slike tanker sulteføres i EF-debatten.

Norges kutur og verdier kan ikke bevares eller forsvarer. De må gjenskapes, mobiliseres og gjøres offensive – ellers tørker de inn. Tørken er langt fremskreden. Verdier har også det til felles med influensa, at de ferdes tollfritt over nasjonale grenser – EF eller ikke.

Hva er det norske særpreg som vi er redd for å miste? Ikke poteten – den tok vi fra indianerne. «Blue jeans», som idag dekker flere genera-

sjoner med norske rumper, er en gave fra «the wild west». Sølvene på våre bunader som vi tror er typisk norske, er i tidligere tider kopiert fra Sentral-Europa. Vi vet jo også at Jesus var født i Betlehem, ikke i Brumunddal.

Skal vi måle lengden på en gris i Distrikts-Norge, bruker vi meteren – oppfunnet av en katolsk fransk prest. Skal nordmenn måle sin intelligens, trer et annet fransk system i kraft: IQ. Vil vi vite hvor vi hører hjemme i det politiske landskap, tar vi i bruk en gammeldags, utslitt metode, formet rett etter den franske revolusjon: politiske grupperinger plassert i høyre-, venstre- og sentrumsseksjoner i parlamentet.

Fra Tyskland har marxismen, nazismen og lutherdommen krysset våre nasjonale grenser og funnet veien til de mest bortgjemte avkroker av vårt land og preget tenkning, holdninger og verdier.

Norge har riktignok også ydet sitt til Europa, ved siden av ostehøvelen. Vi eksporterer «fri sex» og et livsstilsbudskap dominert av et milliardsløsende overforbruk av ressurser og energi. Var økokrim og uærlig snusk en olympisk øvelse, ville Norge være sikret medalje.

Norge kan ikke beholde sine verdier ved å velge seg vekk fra EF. Vårt grunnproblem er ikke av økonomisk, men av moralsk karakter. Vi står overfor et livssynsvalg som strekker seg langt videre enn en stillingtagen til EF. Riktignok må vi også ta stilling til EF, men la ingen politiker lure deg til å tro at du derved har tatt det avgjørende valg for Norges fremtid når det gjelder verdier og økonomi. Aksepterer vi dette, kan vi kanskje trekke litt av selvrettferdighetens gift ut av EF-debatten.

Vi er alle stilt overfor utfordringen: Hvordan skape stabilitet uten stagnasjon, frihet uten anarki, utvikling uten økologisk katastrofe, globalt fellesskap uten å miste vår individuelle identitet.

Oppgaven er for stor for EF-motstanderne – den er også for stor for EF-tilhengerne. Sammen har vi en liten mulighet.